

Suba János*

A ROMÁN KIRÁLYSÁG NYUGATI ERŐRENDSZERE (TÖRTÉNETI-FÖLDRAJZI VÁZLAT)

THE WESTERN LINES OF THE KINGDOM OF ROMANIA

ABSTRACT

In order to enhance the defence of Romania, a line of forts was constructed with the help of French advisors, and British and French funding. Construction of the lines started in 1937 and it fortified the Western border of the country (the one with Hungary). The present paper examines the role of the forts in the state's concept of defence and the connection between the structuring, development and dislocation of the armed forces and the fortifications. The role of the lines was to provide cover for the eventual mobilisation of the Romanian army in the valley of the River Szamos from North and in the valley of the River Maros from South. Running parallel with the border, the lines extended 300 km long from the River Tisza to the River Maros. It was named after King Charles II of Romania. The establishment of the Romanian lines was based on the actual assessment of the state's situation and there were well-founded strategic reasons behind it. Even though the lines never became the venue for armed conflicts, its mere existence had a dissuasive power in the service of Romania's interests.

1. Bevezetés

Az erődítések mindig az adott ország katonaföldrajzi, katonai politikai helyzetébe ágyazódik be, ezért meg kell vizsgálni, hogy az erődítések hogyan illeszkedtek az ország védelmi koncepciójába, milyen kapcsolat alakult ki a hadsereg felépítése, fejlesztése, diszlokációja, stb és az erődítések között.¹ A kisantant országok – Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia – államerődítései, jelentős eltéréseket mutattak a földrajzi, gazdasági, katonai és egyéb feltételek különbözősége szerint.²

2. Az ország katonapolitikai helyzete

Románia, akárcsak a többi kisantant ország, védelme növelése érdekében, tekintélyes ráfordítással a harmincas években erődvonalat épített ki. Mint az első világháborúban győztes antant hatalmak szövetségese, viszonylag erős és harci tapasztalatokat szerzett hadsereggel fejezte be a háborút. Az ország nagyon jelentős területi növekedése miatt a hadsereg feladata egy jelentősen megnövekedett ország védelme lett, gyökeresen megváltozott feltételek között.

* Dr. Suba János (Ph.D.), Térképtárvezető, Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Térképtár, Budapest.

A hadsereg felszerelése a világháború végén, és azt követően nagyon sokáig vegyes képet mutatott. A felszerelés sokszínűségét, az ebből származó pótlási nehézségeket az akkori katonai szakirodalom, mint a román hadsereg egyik gyengeségét értékelte.³ A hadsereg fejlesztése, korszerűsítése az első világháborút követő időszakban nem következett be. Az ország akkori stratégiai helyzete (komoly fenyegetettség hiánya, erős szövetségesek az egykori antant országok képében, stb.) ezt akkor nem indokolta.

A román királyi hadsereg hadrafoghatóságát továbbá befolyásolta az ország népességének összetétele, a nemzetiségek súlya. (1. sz. táblázat)

1. sz. táblázat: Népesség száma és megoszlása Romániában 1931. évben

Table 1. Sum and distribution of population in romania 1934

Nemzetiség	Romániában		Magyarországtól elszakadt területen	
	Fő	%	Fő	%
Román	13.830.000	73,0	3,288.000	57,0
Magyar	1.680.000	8,8	1,526.000	26,5
Német	885.000	4,4	564.000	9,8
Egyéb	2,630.000	13,8	380,000	6,6
Összesen:	19,025.000	100,0	5,758.000	100,0

Forrás: (RHSZ 1935)

Az erdélyi területeken a nemzetiségek aránya megközelítette a népesség felét, az ilyen magas hányad, ha nemzetiségi feszültségekkel párosul a hadsereg hadrafoghatóságát befolyásoló tényező. A román vezetésnek tehát azzal is számolnia kellett, hogy esetleges kritikus helyzetben, az erdélyi területen belpolitikai nehézségek jelenhetnek meg.

A megnövekedett ország katonaföldrajzi adottságai gyökeresen eltértek a világháború előtti Románia helyzetétől.⁴ Románia határa keleti irányban a Dnyeszterre támaszkodott, mint határfolyóra. Második vonalként a Pruth jöhetett számításba. Mindkét folyó tekintélyes, de nem legyőzhetetlen akadály. A helyzet veszélyességét csak növelte, hogy északi irányból jövő, a Kárpátok vonalával párhuzamos támadás a Dnyeszterre támaszkodó frontot átkarolhatja, védhetetlenné teheti. (Ez egyébként 1944. év augusztusában, a nagy szovjet támadásnál be is következett.)

A nyugati irányban, Erdély, mint hegyvidék természetes akadályként jelentős támaszt jelenthetett. Nem ok nélkül állapította meg az akkori szakmai értékelés, hogy „a trianoni határ felől haladó támadás elé a peremhegységeken túl is terepnehézségek várhatók. Védelemnek csak az Alföld nem kedvez.”⁵ A peremhegységek előtti Alföldre vonatkozott az előző megjegyzés.

Erdély kedvezőbb védhetőségi viszonyait legfeljebb az előzőekben említett nemzetiségi probléma tehette kérdésessé. Az ország déli határa Bulgáriával szom-

szédos, jórészt a Dunára támaszkodott. A Duna értelemszerűen jelentős akadály, azonban mint éppen az első világháború mutatta, nem legyőzhetetlen, és túlhaladása esetén karnyújtásnyira kerül az ország fővárosa. Az ország területének megközelítően kör formája nem nyújtott az ellenfél számára könnyen levágható területeket, mint ahogy az, Csehszlovákia esetében jelentkezett és az erők belső mozgását, könnyebb átcsoportosítását is egyszerűbbé tette. Ugyanakkor a jelentős akadályt jelentő Kárpátok szinte kettévágták az országot és ez az erőátcsoportosítást erősen, akadályozta annyival is inkább, mert vasút, illetőleg út alig haladt át a hegységen. Ez utóbbi pedig nagy jelentőséggel bírt, mert a fenyegetettség keleti és nyugati irányból (szovjet és magyar) egyaránt jelentkezett.

Románia kapcsolatai a háborús szövetségesekkel katonai téren is erők maradtak. Különösen a francia kapcsolat volt erős. A francia hatás a román hadsereg harcmódorára is rányomta a bélyegét. Ennek megfelelően a román hadsereg az első világháborút követően a francia módszeres, merev harcmódot vette át minden változás nélkül. Harcászatának alapgondolata, az egyetlen fontos tényezője a tűz volt, a mozgás a tűz továbbvitelére szolgált. A központi vezetés túltengett. A támadás végrehajtása merev, akkor is hézag nélküli tűzrendszert igyekeztek szervezni. A támadási cél egybe esett a tűztámogatás határával. A védelem alapja a hézag nélküli zárótűz.⁶

A hadsereg általános megítéléseként a korabeli szakirodalom úgy fogalmazott, hogy Románia bő és jó emberanyaga mellett a hadsereg ütőképessége a kívánt mértéket a nagyon vegyes és nagyrészt avult felszerelés folytán nem üti meg. A kiképzési fok és fegyelem jó. Egy elkövetkezendő háborúban azzal lehet számolni, hogy a hadsereg jól megállja a helyét.⁷ Ezt a megítélést a későbbi események igazolták, mert a román hadsereg, ha csak nem került reménytelen helyzetbe, a második világháború során a tőle elvártat teljesítette.

3. A királyi Románia stratégiai helyzetének néhány jellemzője

A királyi Románia stratégiai helyzete nem volt problémamentes, köszönhetően a párizs-környéki békék által kialakított helyzetnek, bekövetkezett területi és népességmozgásoknak.⁸ Románia, mint területileg a vártnál jobban megnövekedett ország, a területeket vesztőkkel szemben értelemszerűen konfliktushelyzetbe került. Románia szempontjából nem barátságos államok körét Szovjetunió, Magyarország és Bulgária alkotta. A feszültségre okot adó területek Besszarábia, Moldva, Bukovina, másirányban Erdély, végezetül pedig Dobruzsza. Ezen országokkal szemben a megszerzettek megvédelme, tehát a védelmi stratégia kialakítása tűnt egyedül alkalmasnak.

Románia védelmi, stratégiai helyzete alkalmat adott az aggodalomra és a gondok az idők folyamán csak növekedtek. Feltételezhető, hogy a román hadsereg stratégiai vezetése a következő megfontolásokat nem kerülhette meg.

Az ország keleti határa a már említett katonai, földrajzi helyzet következtében, különösen egy olyan nagyhatalommal szemben, mint a Szovjetunió, saját erővel

aligha tartható. Erre csak akkor lehetett megalapozott remény, ha Románia mögött jelentős katonai erővel bíró szövetséges áll. Ezzel azonban csak feltételesen, illetőleg egyre kevésbé számolhattak.

Az ország számára létkérdés volt Bukarest és az olajvidék védelme, megtartása. Az adott terület védelme azonban nem tűnt egyszerű feladatnak, különösen a bolgár határ közelségére való tekintettel. Románia katonaföldrajzi adottságai miatt leginkább megvédhető területének Erdély volt tekinthető. A hegyvidék adta lehetőségek egyértelműen kedvezőbb előfeltételeket biztosítottak, mint a Románia sík vidékein keresztülvihető védelem.

A leginkább keleti és déli irányból feltételezhető veszélyeztetettség a Román hadsereg békebeli díszklokációját is befolyásolta már az 1933-34. években kezdődő kritikus időszakot megelőzően is. (2. sz. táblázat)

2. sz. táblázat: A román hadsereg béke elhelyezése 1934.

Table 2. Peace dislocation of the Romanian Army 1934.

Erdély		Órománia	
Seregtest	Hadműveleti egység	Seregtest	Hadműveleti egység
V. Hdt. Brassó	1. hegyi dd.	I. Hdt. Crajova	2. ho; 3. ho.; 11. ho.;
VI. Hdt. Kolozsvár	16. ho; 17. ho; 2. ho, 2 hegyi dd. 3. hegyi dd.	II. Hdt. Bukarest	4. ho; 9. ho; 10. ho;
VII. Hdt. Nagyszeben	1. ho; 18. ho; 19. ho.	III. Hdt. Kisinyov	12. ho; 15. ho; 21. ho.
		IV. Hdt. Iasi	7. ho; 8. ho; 14. ho;
		IV. Hdt. Brassó	5. ho; 6. ho. 13. ho;

Forrás: (RHSZ 1935)

A fenti táblázat alapján adott időszakban Erdély területén 9 hadműveleti egység, Órománia területén pedig 15 hadműveleti egység nyert béke elhelyezést, a lovas hadosztályok és határvédő erők számításba vétele nélkül.

A hadsereg leginkább veszélyeztetett irányba történő elhelyezése az előzőekből egyértelmű. Az erők előzőek szerinti csoportosítását az is indokolta, hogy a nagyon szegényes vasúti és úti viszonyok miatt Erdélyből Óromániába, illetőleg visszatörténő átcsoportosítás csak nagy erőfeszítéssel és idővesztéssel volt végrehajtható.

Az előző megfontolások alapján a román hadsereg alkalmazására vonatkozó stratégia; megfontolások között feltételezhetően a következőknek adhattak súlyt. A hadsereg alkalmazásának célja elsősorban a védelem, tehát az ország területének megtartása. Támadó célkitűzés minden bizonnyal nem állott a román vezetés szándékában. A védelmet helyezte előtérbe az elsősorban francia hatásra átvett katonai doktrína is és ebben az értelemben, képezték ki a hadsereget. A stratégiai célok között minden bizonnyal nagy súllyal szerepelt az, hogy a keleti és esetleg

déli irányból jövő veszéllyel szemben csoportosítsák a hadsereg nagyobb erőit. A hosszabb ideig történő helytállás lehetősége érdekében minden bizonnyal figyelembe vették azt a lehetőséget is, ha a romániai alföld már a túlerővel szemben nem tartható, akkor a hadsereg a Kárpátok vonalára visszahúzódva kísérli meg a további ellenállást.

Az előzőekben vázolt megfontolások azonban azt követelték meg, hogy az ország a nyugati irányból jövő esetleges támadásoknak mindenképpen ellent tudjon állni és így biztosítsa az erdélyi területek bekapcsolását az ország védelmébe. Erdély megvédésére való törekvés hozta magával a határerődítések létrehozását. Az erődítési munkák szükségességének elfogadása és az ország erejét tetemesen igénybevevő erődépítési munkálatok megindítása az előzőek szerint feltételezhető stratégiai megfontolások eredménye lehetett.

Románia ugyanis csak az esetben fejthetett ki nagyobb katonai ellenállást keleti és déli irányból jövő támadással szemben, ha e célra a hadsereg – nagyobb részét alkalmazza. A nagyobb erő alkalmazásának pedig előfeltétele volt a nyugati irány minden körülmények között történő és minél kevesebb erővel végrehajtott biztosítása. Ennek a célnak a megvalósításához a határerődítések erőteljesen segíthettek és Románia nem volt abban a helyzetben, hogy ezt a lehetőséget ne használja ki. A határerődítések kisebb erővel voltak védhetők, és ez adhatott lehetőséget a hadsereg nagyobb része más irányú alkalmazásának. Nagy a valószínűsége annak, hogy Románia határerődítéseinek létesítése az előzőekben vázolt és joggal feltételezhető stratégiai megfontolásokkal indult ki.

Az 1930-as évek európai eseményei a hatalmi átrendeződés Romániát is a hadsereg modernizálására és erős fejlesztésére készítették. A felhasznált eszközök és végrehajtott erőfeszítések a Román hadsereget a kritikus 1940. évig jelentős erővé tették.

A magyar katonai felderítés megítélése szerint a román hadsereg jelentős erő; 1939. eleje óta sok külföldi fegyvert kapott; felszerelése mintegy 75 %-a korszerű, a többi használható; jelentős a páncéltörő erő; jó a tűzérési anyag. A bevethető korszerű harckocsik száma 340-350; 5-600 az alkalmazható harci repülőgép. A hírszerzés megítélése szerint a hadsereg adott esetben Magyarország ellen jól fog harcolni.⁹ A 2. bécsi döntést megelőző feszültség idején, az 1940. augusztusban felvonult, román hadsereg nagysága és összetétele igazolta az előzőekben összefoglalt megállapítást. Ebben az időszakban a román hadseregnek 33 gyaloghadosztálya, 11 egyéb magas egysége volt, amelyből 18-20 hadosztályt és 8 magasabb egységet tudott Magyarország ellen mozgósítani és mozgósított is.

A román hadsereg a jelzett időszakban, amikor is joggal számolhatott magyar támadással, 3 csoportban vonult fel nyugati határán. Az északi csoport (IV. és VI. hadtest; 8 hadosztály; 3 hegyidandár; 1 lovasdandár; 126 harckocsi) a Szamos völgyét, a déli csoport (5 hadosztály; 2 lovasdandár; 150 harckocsi), a Maros völgyét fedezte. A hadsereg tartalék Dés és Kolozsvár területén helyezkedett el. (3 hadosztály; 1 gépesített dandár; 330 repülőgép). Az erős északi és déli csoport létrehozását az tette lehetővé, hogy közöttük húzódott a már időközben jelentősen

kiépített erődvonal, az ún. „Carol-vonal” amely szárnybiztosítást adott és nagy terület védelmét tette lehetővé, viszonylag kis erővel.

Adott esetben tehát az erődvonal megfelelt a stratégiai elképzeléseknek, amely megcélozta az északi és déli irányban az erők összevonását és ehhez támaszkodni tudott a kisebb erővel védhető erődvonal erejére. Ebben a helyzetben a román erődvonal tehát teljesítette feladatát, visszatartó ereje volt és egy sikert ígérő csoportosítás felvételét tette lehetővé a román hadsereg számára a magyar fenyegetés ellen. A román erődvonal telepítése tehát az ország helyzetének valós megítélésére támaszkodott, létesítését megalapozott stratégiai megfontolások indokolták. Ha az erődvonal a fegyveres cselekmények színterévé nem is vált, kritikus időszakban visszatartó erejével szolgálta Románia érdekeit.

3. A határerődítések

A román erődrendszer építése az 1937. évben kezdődött és 1940-ig fokozódó ütemben folytatódott. Az 1937. évben 19, 1938 évben 80, 1939. évben 190 és 1940. őszéig 320 betonerőd készült el. Az eredeti célkitűzés alapján az erődvonalat mintegy 300 km hosszban tervezték a magyar-román határ mellett. Az 1940. évig, tehát a bécsi döntésig a tervezett erődvonalnak csak mintegy 80 km hosszú szakasza készült el. A leginkább kiépítésre került a Nagyvárad – Ottoman, valamint a Szamoskapui és Szinerváraljai szakasz.¹⁰

Nehéz ma már megállapítani, hogy a szakirodalomban mintegy 80 kilométerben meghatározott és kiépített erődlánc is mennyiben volt összefüggő rendszer. Tekintettel arra, hogy egyértelműen ismert a Nagyvárad körüli erődszakasz, továbbá említést érdemel a Szamoskapui szakasz, közben ki nem épített határhossznak is lennie kellett, mert egyébként nem helytálló a 80 km-ben megadott, és az erődök számának is megfelelő erődített szakasz.

Az összefüggő erődlánc még hiányzó részeit tábori erődítésekkel kötötték össze. Az erődvonal tervezett telepítése azt a célt szolgálta, hogy a felvonuló román hadsereg belső szárnyait, egyben az úgynevezett „Körös-kaput”, tehát a kolozsvári irányt védje. A román hadsereg felvonulási területe terv szerint a Szamoskapui (északi szakasz) és a marosmenti (déli szakasz) területek voltak. A köztük lévő szakaszt így tervezték összekötni és megerősíteni az erődvonallal és így biztosítani a hadsereg két része belső szárnyainak védelmét. Ezzel a megoldással az erdélyi terület 3 történelmi bejárata (Maroskapu, Szamoskapu, Köröskapu) teljes egészében fedett lett volna. A román hadsereg előzőek szerint tervezett felvonulása egy esetleges magyar konfliktus esetén, a hadsereg átkaroló csapásának előkészítésére is alkalmas volt. A csapásmérő erők, a leírt felvonulásnak megfelelően, az északi és déli szakaszokból fejthettek volna ki nyomást, és egyben a középső magyar szakasz átkarolására törekedhettek.

Az erődvonallal szemben támasztott további követelmény lehetett, mint minimális elvárás, a határvidék megtartásával, a hadsereg mozgósításának és felvo-

nulásának fedezése. Románia előzőekben már ismertetett stratégiai helyzetéből kiindulva az erődvonallal szemben a maximális elvárás Erdély nyugati irányból történő tartós megvédése lehetett. Abban az esetben ugyanis, ha Romániát keletről és nyugatról érte volna támadás, akkor várhatóan a román alföldről visszavonuló erők a Kárpátok vonalában alakíthattak volna védelmi vonalat, amelynek hátát nyugatról az erődvonálnak kellett volna biztosítania, addig, amíg a hadi helyzetben, esetleges szövetséges beavatkozása segítségével kedvezőbb fordulat nem történik. Ez utóbbi feltételezés természetesen a katasztrófa helyzethez áll közelebb. Az erődök vonala egy szélesebb körben is tervezett védelmi rendszerbe illeszkedett. A védelem teljes felépítésének elemei a következők voltak:

- az erődvonat akadályöve,
- az erődök vonala,
- a tábori erődítések vonala ennek kiépítése csak részlegesen történt meg és ebben a formában legfeljebb az előre gyülekező erők felvételét szolgálhatta volna,
- tűzér figyelő öv (terv szerint páncél alatt, feltételezhetően a Maginot- vonal nagy tűzérségi erődítményeinek mintájára; kijelölésük történt meg, csak néhány készülhetett el),
- a tűzérés vonala,
- második megerősített vonal, illetve erődítmény öv, amely Erdélyt keresztül szelve nagyjából Máramarossziget és Vaskapu között került volna kiépítésre. (Ez csak terv maradt).

A szorosan vett erődvonat (Carol-vonal) kiépítése francia hatás mellett a francia megoldásokat alkalmazva történt meg. Erre jellemző volt, hogy az erődök az ellenség felé általában nem rendelkeztek kilövéssel. Az erődök zömükben tehát előre vakok voltak. Ezzel a megoldással arra törekedtek, hogy az erődöket a szemből érvényesülő ellenséges tűz ne tudja kikapcsolni. Az erőrendszer egyes tagjai, erődei oldalról tüzrel egymást védték és ennek megfelelően a tüzelőállások az erődök oldalában, „fülében” kerültek kiépítésre, így hézagmentes tűzfal, tűzrendszer kiépítésére törekedtek.

Az erődök sűrűségét jelzi, hogy a közöttük lévő távolság általában 250-300 méter volt. Ez a sűrűség az egymást védő oldaltűzet hatásossá tehetette. A tűzrendszer tervezett feszességét jelzi az is, hogy az erődövhöz tartozó akadályöv minden pontja és az erődök maguk is legkevesebb kétszeres tűzfedezettséggel bírtak. A tűzrendszer erejét alapul véve a kiépített, illetve tervezett román erődvonat jelentős ellenálló erővel bírt.

Az erődvonat telepítése szinte mindenütt a magyar-román határral párhuzamosan történt. A határtól való távolság mintegy 4-7 km-t tett ki. Az erődvonat tehát szorosan tapadt a határ vonalára.¹¹ A határhoz közeli telepítés a földrajzi adottságok miatt egyben azt is jelentette, hogy az erődövek létesítményei, az erődök sík területen kerültek kiépítésre. Az erődövek így az erdélyi középhegység fedettebb elhelyezést

lehetővé tevő vonulatai előtt, és a Romániához csatolt alföldi területen helyezkedett el. Az erődvonala és terepe így tökéletesen áttekinthető volt és ennek alapján nélkülözötte az erődítések fontos tényezőjét, nevezetesen a terephez való simulást, a terep kihasználását. A síkságon nem volt a takarásra kihasználható adottság. Az erődépítésben általánosan elfogadott gyakorlat, ahol a terep erődítésre nem alkalmas, ott területi áldozatok árán is hátrább és megfelelőbb helyre indokolt áthelyezni az építésre tervezett részt. A korabeli szakértő ehhez kapcsolódóan találóan jegyzi meg a következőket: Az erődítés „a terepen rögzített harcászati” groteszkül hatna és nagyon hibás lenne, ha a harcász mindenképpen a legalkalmatlanabb terepen rögzítené a harccselekményt.¹²

A románok a szerencsétlen terepviszonyokat az erődök álcázásával igyekeztek kiegyensúlyozni. Az álcázást, de az erődök védelmét is szolgálta, hogy az erődök ellenség felé eső „vak” oldalát kőhányással, majd erre földréteggel borították. Az erődök így is kiváltak a tájból. Az álcázás így is csak nagyon csekély mértékben segíthetett a kedvezőtlen terepviszonyokból adódó hátrányokon. Egyes erődök álcázása még kedvezőtlen terepen is vezethet sikerre, de az adott esetben nagyon sok építményt, erődöt kellett volna álcázni, amelyek tarlókon, mezőkön települtek, 4-5 méterre a földfelszín fölé nyúltak és természetesen könnyen bemérhető helyzetet foglaltak el. Arról nem is beszélve, hogy az építés egész szakasza alatt magyar oldalról minden részlet nyomon követhető volt. Felfedezett erőd utólagos álcázásának alig lehetett sok értelme.

A sík vidékre történő telepítés mellett vélhetően egy katonai szakmai és egy politikai érv szólhatott. A katonai szakmai érv kapcsolódik az erődrendszer elvi felépítéséhez, kiépíteni tervezett tűzrendszeréhez. Az előzőek alapján láttuk, hogy a tűzrendszer az erődök kölcsönös fedezésére épült fel. Az ilyen oldalirányú támogatásra épülő rendszer nehezebben hozható létre hegyes-dombos erdős területen, éppen a kilövés akadályai miatt. A sík vidék ebből a szempontból kedvezőbb. Ez a mintául vett Maginot-vonal esetében is számos gondot okozott és nem egy esetben a természeti adottságok megváltoztatását szolgáló, nagyon jelentős munkálatokat kívánt. A másik, a politikai oka a határra történő telepítésének a mindenáron való területmegvédés lehetett, presztizs kérdések is szerepet játszhattak. A kedvezőbb területviszonyokat kínáló hegyvidékre történő telepítés az alföldi területek feladását igényelte volna és feltételezhető, hogy a román vezetés ezt mindenáron igyekezett elkerülni. Minden esetre a román erődvonal telepítése viszonylag kedvezőtlen terepadottságokon történt és ez nagymértékben csökkentette volna komoly esetben az erődvonal ellenálló képességét.

A védelem fontossága szerint néhol az erődvonal némi mélységi tagozódást is mutatott. Ilyen tagozódásra nyújtott példát, a Nagyváradot védő szakasz. Általában azonban az erődrendszer vonala jellegű volt, és nélkülözötte az állandó erődítés és általában az erődítés alapvető követelményét, a mélységi tagozódást. Ez már a telepítés időszakában is várható gyors és lendületes hadműveletek mellett elengedhetetlen fontosságú volt.

Nehezen elképzelhető, hogy korszerű felszereléssel rendelkező haderő hosszabb időre történő megállítására egy ilyen mélység nélküli erődvonal alkalmas lehetett volna. Ezen csak részben segítettek volna az erődvonal mögött tervezett tábori erősítések, amelyek egyébként is csak meglehetősen szórványosan és hiányosan kerültek kiépítésre. Nyilvánvaló és feltételezhető, hogy a mélységi kiépítést a rendelkezésre álló eszközök, főleg pénzügyi eszközök és munkaerő hiánya tették lehetetlenné. A román erődvonalról megállapítható, hogy annak erőteljes akadályöve a viszonylag tűzerős erődökre épített zárt tűzrendszere nem csekély akadályt jelenthetett volna komoly esetben a támadó számára. Ez még akkor is feltételezhető, hogy az erődvonal gyengeségei gátolhatták volna az erőteljesebb ellenállást. Így az álcázás szempontjából hátrányos síkvidéki elhelyezkedés, az erődvonal mélységének hiánya, a híradó összeköttetés gondjai, a vízellátás megoldatlansága, a meg szálló legénység elhelyezésének akadályai valós hátrányokat jelentettek.

Az erődvonallal szemben felvethető kritika ellenére is azonban úgy ítélték meg, hogy a román erődvonal leküzdése, áttörése csak jelentősebb tűzérsséggel és repülő erőkkel bíró hadsereg számára ígért sikert. Az erődvonal valós próbájára a történelmi körülmények miatt nem került sor. Ezért lehetetlen megítélni, hogy az erődvonal milyen mértékben teljesítette volna a vele szemben támasztott elvárásokat. Az azonban feltételezhető, hogy az erődvonal leküzdése a támadótól jelentős erőfeszítést igényelt volna.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Csüllög Gábor: A Kárpát-medencei államter problémái Trianon után. In: Közép-európai Közlemények III. évfolyam 4. szám (No 11.) 2010. old. 56-61old.

Román harcszabályzat 1935. Budapest,(kézirat), hn. Én.

Román hadsereg megtétele 1940, Hadtörténeti levéltár VKF. 2.iratai szám nélkül.

Suba János: A kisantant államok határmenti erődvonalai (hatalmi-politikai katonai összefüggései) IN. „Gyepük, várak, erődítmények és egyéb honvédelmi létesítmények a Kárpát- medencében (895-1920) A Nyíregyházán 2004. november 26-27-én megtartott tudományos konferencia előadásai. Szerk.: Dr.Frisnyák S-Dr.Csihák Gy. Nyíregyháza-Zürich 2004. 205.-215. old.

Suba János: Erődök védelmi rendszerek a Dráván innen és túl, 1938-1955 között IN. „A Baranyai államhatár a XX. században A Pécsi Tudományegyetemen 2008. február 15-én megtartott nemzetközi konferencia előadásai. Bp. 2008. 59-68. old.

Suba János: A II Világháborúban készült kiértékelt légifényképek a Román királyság területéről a Hadtörténeti Térképtárban IN: Acta Musei Militaris in Hungaria A Hadtörténeti Múzeum Értesítője 11.(2010) 319-331.old.

Szabó László: Pillantás a Carol-vonalra Magyar Katonai Szemle, 1941. év, XI. évf. 2. sz.

JEGYZETEK

1. Suba János: A kisantant államok határmenti erődvonalai (hatalmi-politikai katonai összefüggései) IN. „Gyepük, várak, erődítmények és egyéb honvédelmi létesítmények a Kárpát- medencében (895-1920) A Nyíregyházán 2004. november 26-27-én megtartott tudományos konferencia előadásai. (Szerk.: Dr. Frisnyák S – Dr. Csihák Gy.). Nyíregyháza-Zürich 2004. 205.-215. old.
2. A jugoszláv erődrendszeréről bővebben: Suba János: Erődök védelmi rendszerek a Dráván innen és túl, 1938-1955 között IN. „A Baranyai államhatár a XX. században A Pécsi Tudományegyetemen 2008. február 15-én megtartott nemzetközi konferencia előadásai. Bp.2008. 59-68. old.
3. Román harcszabályzat 1935. Budapest,(kézirat), hn. Én.
4. Románia katonaföldrajzára lásd: Somogyi Endre: Magyarország és környék államainak katonai földrajza Budapest. 1930.
5. Román harcszabályzat 1935. Budapest,(kézirat), hn. Én.
6. Román harcszabályzat 1935. Budapest,(kézirat), hn. Én.
7. Román harcszabályzat 1935. Budapest,(kézirat), hn. Én.
8. Románia helyzetére lásd: Csüllög Gábor: A Kárpát-medencei államtér problémái Trianon után. In: Közép-európai Közlemények III. évfolyam 4. szám (No 11.) 2010. old. 56-61 old.
9. Román hadsereg megítélése 1940, Hadtörténeti levéltár VKF. 2.iratai szám nélkül.
10. A román erődvonalra lásd: Román erődvonalat ábrázoló 1: 200 0000 ma. német kiadású térképeket a Hadtörténeti Térképtárban
11. Suba János: A II Világháborúban készült kiértékelt légifényképek a Román királyság területéről a Hadtörténeti Térképtárban In: Acta Musei Militaris in Hungaria A Hadtörténeti Múzeum Értesítője 11.(2010) 319-331 old.
12. Szabó László: Pillantás a Carol-vonalra Magyar Katonai Szemle, 1941. év, XI. évf. 2. sz.